

SLAPPER AV: Det er utrolig viktig at man lar hundene få slappe av og lagre inntrykk som de får i løpet av en dag.

Langhåret dverg og kanindachshund:

Potefaret kennel

I Hokksund ligger et lite hobbyoppdrett, drevet av Signe Aarskog. Her avler hun dverg- og kanindachshunder, med fokus på helse og sunnhet.

TEKST: MIKE HILLINGSETER FOTO: SIGNE AARSKOG

PASSER PÅ: Valpene hos Signe får undersøke i sitt eget tempo. De andre voksne hundene følger også med for å passe på at alt går fint.

UT PÅ TUR: Hundene til Signe er godt vant til å være i forskjellige miljøer. Her skues det utover skog og mark.

VAKRE VALPER: At mange valpekjøpere forelsker seg i denne rasen, er ikke vanskelig å forstå. Desto viktigere er det for Signe at hun klarer å velge de riktige familiene som får lov til å kjøpe valp.

Så fort man kommer i prat med Signe, skjønner man at dette er ei dame som brenner for rasen sin, og hund generelt. Etter å ha holdt på med oppdrett av langhåret dverg- og kanindachshund i snart 15 år, har hun tilegnet seg masse erfaring som hun har med seg i arbeidet. Målet hennes er å få fram friske og trygge hunder.

ALLTID ELSKET DYR

Hvis det er noe man ofte ser hos oppdrettere, er det at de har en stor glede for ikke bare hunder, men også andre dyr. Dette gjelder også Signe. Hennes første

store kjærlighet var nemlig Pan, naboens dunker.

— Jeg har alltid elsket dyr, i alle varianter, selv om hunder nok har stått mitt hjerte aller nærmest. Jeg var ikke vant til dyr i mitt barndomshjem, men fra jeg kunne krabbe og gå var jeg flittig på besøk hos alle naboer som hadde hund. Min første store kjærlighet, det var naboens dunker som hette Pan. Han glemmer jeg aldri! Veldig mange skaffer seg hund uten å tenke på hvor mye ansvar det følger med. Man får ansvaret for et liv, og dette var også Signe klar over. Og det gjorde

at hun ventet lenge med å skaffe seg sin egen hund.

— Ja, jeg har alltid vært opptatt av at dyr har en egenverdi i seg selv og fortjener et godt liv hvor de får brukt seg selv og sine evner. Dermed var det først i voksenalder at jeg følte meg klar for ansvaret med å få egen hund. Nå har jeg hatt hund i 16 år, og kan ikke forestille meg livet uten.

UTDANNET SOSIONOM

Det å skulle velge en utdanning er aldri et lett valg. Signe endte opp med å utdanne seg som sosionom, selv om hun len-

ge vurderte å få seg en utdanning rett mot dyr. Men hun har tatt mange kurs i etterkant.

— Jeg vurderte lenge en utdanning rett mot dyr, men endte opp med å utdanne meg som sosionom med tilleggsutdanning innen familierapi. Selv om utdannelsen min er rettet mot mennesker er min erfaring at svært mye av det praktiske og teoretiske grunnlaget fra utdanningen også er overførbart til hund. Som forskerne omsider har kommet fram til, er ikke hunders følelseliv og behov så forskjellig fra menneskets som vi tidligere trodde. For å få mer kunnskap om hundens behov m.v., valgte jeg å gå Turid Rugaas sin hundeskole som gikk med månedlige helgesamlinger over vel et år. Gjennom pensum og undervisning lærte jeg mye om hundens adferd, språk og ikke minst om problemløsning. Siden det nå engang er slik at hundene er tvunget til å tilpasse seg vår livsstil, er det viktig at vi forstår deres behov. Da er det lettere for oss å gi dem et godt liv ut fra deres forutsetninger.

— Min målsetning med hundetrener-skolen var å få mer faglig tyngde når jeg gir råd og veiledning til mine valpekjøpere. For meg er det helt avgjørende at hundene fra Potefaret får det godt. Derfor ber jeg valpekjøperne mine om å ta kontakt med meg hvis det skulle oppstå problemer underveis. Selvfølgelig er det også kjempehyggelig å få telefoner

TRYGT OG GODT: Det er alltid godt å ha en voksen hund og kunne støtte seg til.

hvor de bare vil fortelle hvor fantastisk de synes hunden deres er. Det blir jeg nok aldri lei av å høre. Jeg bør vel også nevne at jeg har tatt begge bolkene av NKKs oppdretterskole og fått med meg kynologikurset. Ellers liker jeg å lese, og har brukt og bruker en del tid på å sette meg inn i hvordan naturlovene fungerer vedrørende nedarving av fysiske trekk, sykdommer og adferd. Der blir jeg aldri utlært!

FIRE GODE GRUNNER

Det å skulle velge seg en rase som man skal ha selv, og ha oppdrett på, er ikke en lett ting. Signe har fire gode grunner

til hvorfor hun valgte nettopp langhåret dverg- og kanindachshund.

— For det første: Dachshunden er en sterk og frisk hunderase. Ifølge forsikringsselskapet Agria, er den mindre utsatt for allmenne sykdommer enn gjennomsnittshunden. Slikt er jo verdifullt, for vi ønsker at hundene våre skal leve lenge. Hovedproblemet til Dachshundene er ryggen, men der kan vi oppdrettere gjøre ganske mye ved å rygggrøntge alle våre avlshunder. Jeg bestemte meg allerede før jeg fikk min første Dachshund, at om jeg skulle drive med oppdrett, ville jeg gjøre det som står i min makt for å få ned antallet prolapsar.

— For det andre: Mye av grunnen til at jeg valgte å drive oppdrett av akkurat langhåret dvergdachshund er nok dens store personlighet. I tillegg opplever jeg at dens lynne og temperament passer meg. Dachshundene er som oftest tøffe, selvstendige, sta og egenrådige. Samtidig er de gjerne myke som smør, fulle av kjærlighet og hengivenhet. Jo tettere de kan ligge inntil deg, dess bedre. Kunne de ha krøpet under huden din, hadde mange av dem gjort det. De har sin egen klare vilje, og finner seg ikke i hva som helst. Vakre og uttrykksfulle som de er, har de også en egen evne til å overtale menneskene sine til å gi dem viljen sin. Clouet med å ha en dachshund er i tillegg til at du selv må ha rikelig med tålmodighet og kjærlighet, at du har evnen å være litt staere enn den. Du må være konsekvent, tydelig og forutsigbar - alt

ERFAREN: Signe har snart holdt på med oppdrett av rasen i 15 år. Hun har tilegnet seg masse erfaring i løpet av årene.

utført med kjærlighet. Jeg personlig tror ikke jeg kunne funnet noen bedre rase!

— For det tredje: Du kan få dem til å gjøre svært mye, så lenge du evner å samarbeide med dem i gjensidig respekt. De er ingen nikkedukker, så slik sett er de en herlig utfordring. Det gjør det enda artigere å få dem til å ville gjøre det du vil. Er du god på samarbeid og respekt, er det heller ingen ting i veien for at den kan gjøre det godt i lydighetsringen.

— For det fjerde: Dette er en anvendelig rase. Den elsker å være med ut i skog og mark. Den er utholdende, og kan også være med på lengre turer i helgene når den er trent til det. Samtidig er den liten og hendig, og dermed grei å ha med seg de aller fleste steder.

KUN TO HUNDER

Noen oppdrettere har mange hunder hjemme hos seg selv, men det har ikke Signe. Dette er et valg hun har gjort for å kunne gi hundene sine best oppfølging. Nå har hun kun 2 hunder, men det var 3 hunder for kort tid siden.

— Hjemme har jeg tre familiehunder. Faktisk har jeg bare to nå, da jeg mistet min inderlig kjære Lita for få uker siden. Men i hjertet mitt har jeg fortsatt tre familiehunder. Hvorfor jeg ikke vil ha mer enn 2-3 hunder i min egen familie? For meg er det viktig at hver enkelt hund skal ha et godt liv. For å få til det, ønsker jeg at de skal kunne gå mest mulig løs, også når vi er på tur i skog og mark, og det ikke er båndtvang. Da må jeg ha god nok kontroll på dem. I tillegg trenger de å få brukt seg mentalt. For å være best mulig i stand til å gi dem det de har behov for, holder det med tre for meg. Men selv om hun ikke har så mange hjemme, har hun noen ute på fôravtaler. Dette er en ordning som Signe er veldig fornøyd med.

— Dette er en ordning som har fungert over all forventning. Jeg har vært så heldig å få alle tiders familier til fôrhundene mine. Jeg tror nok det også der handler om fleksibilitet, gjensidig respekt samt evne og lyst til å samarbeide. Men det krever tid å ha fôrhundene også. Jeg følger de en del tettere enn valper jeg har solgt. De skal også følges opp til utstilling og spor. Førtispene passer jeg med jevne mellomrom, f.eks. når familien deres

I FARTA: Som for valper flest, er det utrolig spennende å få løpe rundt og ha det morsomt. Valpene utforsker, leker, ruller, tuller og blir vant til å være hunder.

skal på en liten ferietur. Hensikten med dette er jo at hundene skal kjenne seg trygge og komfortable sammen med oss. Jeg ønsker at de skal føle Potefaret som sitt andre hjem. Skulle de gå igjennom helsetestene og bli egnet for avl, er det jo hos meg de skal føde og oppdra valpene sine.

Hundene skal føde og oppdra valpene sine hos Signe, men det er også god plass til fôrverten hvis de ønsker å være med.

— På barselrommet har jeg ekstra seng, så fôrverten er velkommen til å være med på fødselen, eller være her i dagene etterpå, om hun ønsker det. De har også brukt å få med seg nøkkel til huset her, slik at de kan besøke hunden sin når de måtte ønske det, uavhengig om jeg er ute og handler eller er på skauen med de andre hundene. Per i dag har jeg kun to voksne førtisper som jeg planlegger å ha et kull til på, samtidig har jeg to ungtisper som trenger litt over et år til på baken før det kan avgjøres om de er egnet for avl. Jeg kommer også til å måtte skaffe meg et nytt fôr hjem til en av valpene ved det kullet jeg planlegger nå i vår. I tillegg til tispene har jeg 3 hanner på fôr.

STOR SORG

Det å miste en hund er aldri noe morsomt å oppleve. De setter sine spor i våre hjarter, og det blir alltid et tomrom etter dem. Signe mistet sin eldste tisper på nyåret, og det merkes hos både Signe og de to andre hundene at de mangler et familiemedlem.

— Veterinæren mente hun hadde fått slag. Det har vært – og er – tungt. Hun var vår kjære underfundige humørspreader og trofaste følgesvenn gjennom nesten 16 år. Jeg har ikke ord for hva den hunden har gitt meg og min familie. Hennes døtre Tutta på 13 ½ år og Maria på 10, var også svært knyttet til sin mamma. Så her har vi alle et stort tomrom. Vi reiste til veterinæren for å gi henne innsovningssprøyta. Deretter tok vi henne med hjem og la henne på gulvet, så døtrene hennes Tutta og Maria kunne se hva som hadde skjedd. Jeg valgte å gjøre det slik, så de ikke skulle lete etter henne eller vente på at hun skulle komme tilbake. Da ville de bare blitt gående å lure på hva som hadde skjedd. Jeg tror det var et riktig valg. Det var ingen tvil om at de forstod hva som hadde skjedd, og at de sørger. Nå i ettertid har de to søstrene søkt trøst hos hverandre og hos meg. De har trengt enda mer nærhet til meg enn vanlig. Strengt tatt har jeg nok trengt det, jeg også.

ANVENDELIG RASE

Det er ingen tvil om at dachsen er en flott rase, men den kan også brukes til utrolig mye forskjellig. Dette er en hund som passer for de som liker skog og mark, jakt eller vil ha en selskaphund.

— Dachshunden er først og fremst en herlig, livsglad følgesvenn i hverdagen. På grunn av sin hendige størrelse kan vi også ha de med på de fleste steder. De elsker å være ute i skog og mark, og sørger dermed for at menneskene deres

LEKER: Valpene fra Signe er godt vant til å være ute, i skog, kjøre bil og mye mer. De leker masse med hverandre, og blir trygge hunder.

får trim. De har en ypperlig luktesans, og med den korte avstanden til bakken, er de rasere på å følge ulike former for spor. Opprinnelig var dette jakthunder, men i dag er det – med enkelte unntak – kun stribete og korthårete dachshunder som blir avlet på for jaktgenskaper. Den langhårete dachsen blir i dag først og fremst brukt som selskapshund og turvenn.

SUNNE OG FRISKE

Forskjellige oppdrettere fokuserer på forskjellige ting. Noen avler først og fremst på rasetyperiske hunder, mens hos Signe er det fokus på å avle frem sunne og friske hunder.

— Her er det to ting som står aller øverst. Det ene er at de hundene man bruker i avl skal være sunne og friske uten arvelige sykdommer og skavanker. Det andre er at de må ha et gemytt som gjør dem egnet til å ha valper, og kunne tilpasse seg en menneskefamilie i dagens samfunn. Selvfølgelig ønsker jeg også å bevare de rasetyperiske egenskapene og de fysiske trekkene, men aldri på bekostning av helse og gemytt. Man ønsker selvfølgelig å forsøke å favne om alt.

TRYGGHET OG MESTRING

Som vi har nevnt i en annen artikkel her, er det utrolig viktig å sosialisere hundene sine. Dette er et ansvar som Signe tar

veldig alvorlig. Målet hennes er å levere fra seg trygge hunder som skal takle utfordringer på en god måte. Da jeg spurte henne om hva hun fokuserer mest på i valpetiden, hadde hun et klart svar.

— Det er å gi valpene best mulig forutsetninger, og en god start i livet! Dette er den delen jeg går inn i med aller største iver og glede. Når jeg har valper, bruker jeg det aller meste av tiden min til å følge dem opp fra dag til dag. Utviklingen går så raskt, og da må jeg legge til rette slik at de skal få best mulig anledning til å utforske verden innenfor trygge og gode rammer. De skal bli vant til ulike lyder, få undersøke ulike materielle ting, møte nye mennesker og komme til noen nye steder. Mye av dette tilpasser jeg inne eller ute i min snau 1,6 mål store tomt. Når valpene er mellom seks og sju uker, er de som oftest klare for å utvide horisonten utenfor hagen. For å komme til de ulike stedene, bruker vi bilen. Da får vi samtidig jobbet med å venne dem til bilkjøring uten å bli kvalme. Når jeg driver med miljøtrening er jeg hele tiden opptatt av at valpene ikke skal bli skremt, men tvert imot kunne dra hjem med en følelse av trygghet og mestring. Som med de voksne hundene, er jeg opptatt av å gi valpene mest mulig frihet til å gjøre egne valg innenfor trygge gode rammer. Min oppgave er da å legge til rette slik at de får utforske «verdenen» ut fra egen alder, i sitt eget tempo og på egne premisser.

Selv om det er veldig viktig å sosialisere hundene, gjøre dem trygge, er det viktig at man passer på at valpene får nok hvile.

— Ja, like viktig som å gi dem passende stimuli, er det å sørge for at de får nok søvn og hvile etter de nye opplevelsene. En fallgrube vi mennesker lett kan falle i, er å overstimulere valpene våre i vår iver etter å venne dem til alt mulig. Her handler det bl.a. om å avslutte treningen mens det fungerer på sitt beste, altså før hundene blir hypre og slitne. Etterpå er det veldig viktig å sørge for at de får rikelig med hvile og søvn. Det er når de hviler og sover at de bearbeider alle inntrykkene og henter seg inn igjen. Hvis vi ikke sørger for nok hvile, vil vi oppnå det motsatte av hva vi ønsker. For å unngå overstimulering tar jeg bilturer til nye steder, maks annenhver dag de siste to ukene de bor hos meg. Dagene i mellom

bruker vi i det kjente her hjemme – inne, eller i hagen.

Hver enkelt valp har en vakker sjel og en egenverdi i seg selv. Derfor går jeg lidenskapelig inn for å legge til rette slik at de skal få et best mulig utgangspunkt i livet. Ved siden av det å finne de beste hjemmene til valpene, er dette det jeg er aller mest opptatt av i mitt oppdrett.

STOR ÆRE

Penger er ikke hovedgrunnen til at man driver med oppdrett av hunder, da kommer du til å bli skuffet. Her må man ha en dypere motivasjon, og for Signe er det viktig å avle frem sunne valper til nye familier.

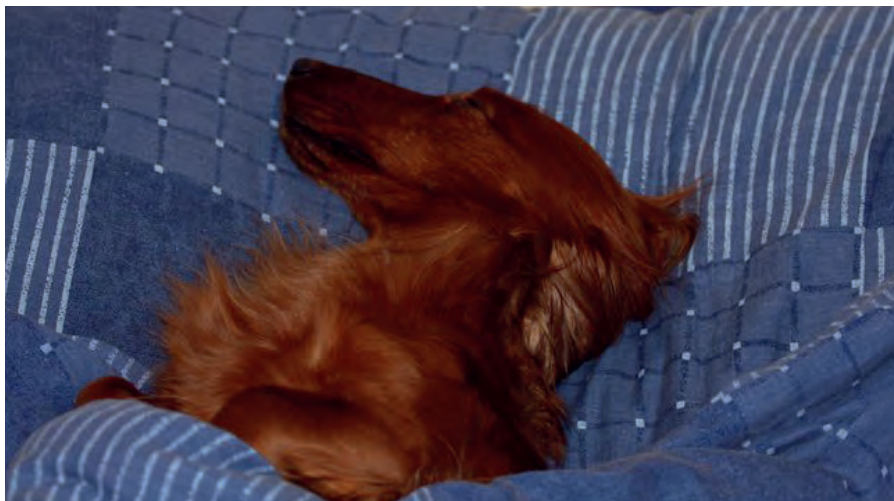
— En av mine motivasjoner er at jeg får være med å arbeide for å gjøre rasen enda sunnere og bedre. Der bør vi aldri bli fornøyde! Men den viktigste motivasjonen er det å få gleden av å følge opp valpene fra de er små til de flytter til sine nye familier. Jeg setter min ære i å gjøre valpetiden hos meg best mulig med ulike stimuli, hele tiden tilpasset til den enkelte valpens behov. Jeg ber også valpekjøperne mine om å komme på besøk her så ofte de kan etter at barseltiden er over.

Det er en stor glede å være vitne til at de enkelte valpene knytter bånd til sine nye familier. Å se den gjensidige gleden disse hundene og dere mennesker også senere i livet gir hverandre, gir meg en god tilfredsstillelse. Derfor er jeg også så takknemlig for alle som besøker meg senere eller ringer for å dele sin glede. For meg er oppdrettet med på å gi livet mitt mening.

GJENSIDIG TILLIT

Det er ikke bare bare å få kjøpe valp fra Potefaret Kennel, her må man bli godkjent. Selv om Signe har sine krav til hva hun ønsker å se i en valpekjøper, handler det mye om å ha gjensidig tillit til hverandre.

— Alle som kontakter meg må gjennom en rekke spørsmål før det eventuelt blir aktuelt å invitere dem hjem hit på besøk. Jeg lover aldri bort valp på telefon, vi må treffes. Å kjøpe og selge hund er en gjensidig tillitssak. Kjøper må like og kjenne tillit til måten jeg driver oppdrettet mitt på. Jeg på min side, er nødt til å kjenne

FAMILIEHUND: For Signe er det viktig at hundene skal bli tatt godt vare på og behandlet riktig. Her tar man seg en liten lur i senga.

meg trygg på at de som vil kjøpe valp hos meg, kan tilby valpen et meget godt hjem.

Selv om rasen kan benyttes til mye, stiller ikke Signe noen konkrete krav til valpekjøperne. Det viktigste er at de får en familie hvor de blir satt pris på og får korrekt stimuli.

— Jeg synes det er fint om de vil drive med blodspor og føre hunden opp på sporprøve, men det er ikke noe krav her hos meg. Det er viktigere at hunden får brukt seg og blir stimulert i hverdagen enn at den får fine premieringer. Det er heller ikke noe krav at valpekjøper skal gå på utstilling. Men har de lyst, er det selvfølgelig gøy. Jeg hjelper dem gjerne på veien med litt råd og veiledning, enten det er til sportrening eller utstilling. Ønsker de det, kan de også komme hjem til meg så jeg kan hjelpe dem i gang med å trene.

AKTIV PÅ SOSIALE MEDIER

I dagens digitale marked er det meget viktig at man har en god profil på nettet, og det gjelder også for oppdrettere. Hva skal man vise på hjemmesiden? Hva skal på facebook? Signe har en klar oppfatning på hva hun bruker de forskjellige sidene til.

— Det er viktig for meg å fronte mine verdier, og hva jeg står for. Vi oppdrettere er ulike, har ulike personligheter og ikke minst har vi ofte litt ulikt fokus i arbeidet vårt. Her handler det om å vise hvem jeg er, slik at valpekjøper lettere skal finne den oppdretteren som passer

best mulig til hennes eller hans verdier og ønsker. Jeg er ikke ute etter å favne om alle. Jeg ønsker valpekjøper med litt like verdier og holdninger til hundene som jeg selv har. Hjemmesiden og facebook-plattformer er til hvert sitt bruk. Hjemmesiden er først og fremst en presentasjon av hva jeg står for som oppdretter, inkludert mine styrker og svakheter. Selvfølgelig bruker jeg den også til oppdateringer om valpekull med bilder og tekst. I tillegg er det viktig for meg å bruke hjemmesiden til å fremme kunnskap om hund. Når det gjelder facebook, bruker jeg den plattformen mye til å dele gleden over det å ha hund og over valpene når jeg har kull. Facebook er også fin til å informere de som venter på valp fra meg om hvordan det ligger an.

STILL KRAV

Som valpekjøper har man mye makt. Det er de som bestemmer om en oppdretter kan fortsette med å avle frem hunder, for hvis ingen kjøper en valp fra et dårlig oppdrett kommer de ikke til å fortsette. Hva skal du bruke denne makten til? Signe har svaret.

—Still krav til oppdretteren både i forhold til hvordan valpene vokser opp, og ikke minst om at foreldrenes helse må være meget god. Et minimum er at foreldrene til dachshund-valpene har gått gjennom de anbefalte helsetestene som rygggrøntgen og øyelysing. Dessverre er det mange som dropper dette av ulike årsaker. Jo flere vi får med, dess raskere vil vi kunne gjøre dachshundene enda friskere enn de er i dag.